VERBRAUCHER-ZENTRALE HAMBURG

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
M. POIARES MADURO
esitatud 25. märtsil 2004 [1]

1. Landgericht München (Müncheni esimese astme kohus) palub juhiseid nõukogu 17. juuni 1997. aasta määruse (EÜ) nr 1103/97 teatavate euro kasutuselevõtuga seotud sätete kohta [2] (edaspidi „määrus nr 1103/97") tõlgendamiseks. Euro kasutuselevõtt on iseäranis mõjutanud kõigi eurotsooni majandussubjektide igapäevast elu. Sisuliselt soovib Landgericht München teada saada, kas kõnetariifi minutihinnale vastavaid rahasummasid võib või peab eurosse ümberarvestamisel ümardama lähima sendini või kas ümberarvestamisel saadud arv peab olema ära näidatud suurema täpsusastmega kui lähima sendini. Nendele küsimustele antav vastus võib mõjutada paljusid lepinguid, eelkõige ühisraha kasutusele võtnud liikmesriikides, kus riigi vääringu väikseim allühik — mida tihtipeale kasutatakse selliste teenuste või kaupade nagu näiteks elekter, telekommunikatsiooniteenused või kütus ühikuhindades tariifide väljendamisel — on madalam kui euro väikseima allühiku (sendi) väärtus. Pealegi tuleb rõhutada, et käesolevas kohtuasjas tõstatatud küsimused võivad korduda, kui mõni liikmesriik võtab kasutusele ühisraha.

I. Põhikohtuasja asjaolud ja Euroopa Kohtule esitatud eelotsuse küsimused

2. Põhikohtuasja hageja, kuni aprillini 2002 VIAG INTERCOM GmbH & Co. nime kandnud O2 (Germany) GmbH & Co. OHG (edaspidi „O2"), mis on Münchenis (Saksa Liitvabariik) asuv äriühing, on mobiiltelefonivõrgu operaator. 2001. aasta suvel arvestas O2 oma mobiiltelefoniteenuste lepingud Saksa markadest (DEM) ümber eurosse. Nendes lepingutes toodud tariifid olid esitatud minutihinnal põhinevatena Saksa markades. Nimetatud lepingud sätestasid, et iga kõne eest arvel märgitud üksiksummat arvestatakse 10-sekundiliste ühikutena.

1 — Algkeel: portugali.
2 — EÜT 1997, L 162, lk 1.

3. O2 arvestas erinevad minutihinnad ümber vastavalt nõukogu 31. detsembri 1998. aasta määruse (EÜ) nr 2866/98 euro ja euro kasutusele võtvate liikmesriikide valuutade vaheliste ümberarvestuskursside kohta[3] artiklile 1, mis sätestas, et 1 euro võrdub 1,95583 Saksa marka. Seejärel ümardas ta tariifid lähima sendini vastavalt määruse nr 1103/97 artikli 5 esimesele lausele, mille kohaselt rahasummad, mida makstakse või arvestatakse, ümardatakse pärast euroühikusse ümberarvestamist ülesvõi allapoole lähima sendini.

4. Landgericht München'i toodud näite kohaselt arvestas kostja tariifiga „Genion Home" pärast kella 21 tavatelefonile tehtud kõnede minutihinna kindlaksmääratud ümberarvestuskurssi kasutades ümber 0,05 Saksa margalt 0,02556 eurole ning ümardas siis selle 0,03 euroni (lähim sent) vastavalt määruse nr 1103/97 artiklile 5. Sellest lähtuvalt maksis 10-minutiline telefonikõne 0,30 eurot (võrdub 0,59 Saksa marka) varasema 0,50 Saksa marga asemel (võrdub 0,26 eurot).

5. Kuna Verbraucher-Zentrale Hamburg e. V. (edaspidi „Verbraucher-Zentrale") — tarbijakaitseseaduste rikkumisi menetlev tarbijakaitseorganisatsioon — leidis, et hind tõuseb klientide jaoks, kes kasutavad pärast kella 21 tavatelefonile tehtud kõnede minutihinda, esitas ta Landgericht'i hagi, väites, et kostja ühepoolne otsus võtta kasutusele kõnealune ümberarvestamise ja ümardamise meetod on vastuolus vastavatest euro kasutuselevõttu käsitlevatest määrustest tulenevate lepingute järjepidevuse ja ümberarvestuse maksimaalse täpsuse põhimõtetega.

6. Landgericht leiab, et selleks, et otsustada, kas kostja ümberarvestus- ja ümardamisviis on kooskõlas määrusega nr 1103/97, peab Euroopa Kohus vastama järgmistele küsimustele:

„1. Kas määruse nr 1103/97 artikli 5 esimest lauset tuleb tõlgendada nii, et eraõiguslikes lepingusuhetes võib ümardada või peab ümardama ainult arve lõppsummat ja arvel märgitud üksiksummat, või võib ka lepingus fikseeritud ühikuhind/tariif (käesolevas asjas minutihind) olla nimetatud sätte mõttes rahasumma, mida makstakse või arvestatakse? Kas selleks, et tariif oleks määruse nr 1103/97 artikli 5 mõttes rahasumma, mida makstakse või arvestatakse, on oluline, et tariif põhineb arve

3 — EÜT 1998, L 359, lk 1.

lõppsumma arvutamisel kasutatava baasühiku (käesolevas asjas 10-sekundiline ühik) kindlaksmääratud kordsel (käesolevas asjas 6) või et tarbija jaoks on tariif otsustav kriteerium?

2. Kas määrust nr 1103/97 (eelkõige selle artiklit 5) tuleb tõlgendada nii, et see sisaldab ammendavat reeglit, mille kohaselt muid summasid kui rahasummad, mida makstakse või arvestatakse (kui selliseid on), ei või artiklis 5 kirjeldatud viisil ümardada ning need tuleb jätkuvalt esitada endises omavääringus või märkida ümberarvestuse täpne tulemus?"

7. Nendele küsimustele vastamiseks on vaja tõlgendada eelkõige järgmisi ühenduse õiguse sätteid.

8. Määruse nr 1103/97 artikkel 3 sätestab:

„Euro kasutuselevõtt ei muuda õigusliku vahendi ühtki tingimust, ei vabasta ühegi õigusliku vahendi kohase kohustuse täitmisest ega anna poolele õigust sellist vahendit ühepoolselt muuta või lõpetada. Käesolevat sätet kohaldatakse juhul, kui pooled ei ole kokku leppinud teisiti."

9. Artikkel 1 sätestab, et käesolevas määruses

„õiguslikud vahendid" tähendavad õigusnorme, haldusakte, kohtuotsuseid, lepinguid, ühepoolseid õigustoiminguid, maksevahendeid, välja arvatud pangatähed ja mündid, ning muid õigusliku toimega vahendeid".

10. Määruse nr 1103/97 artikkel 4 sätestab:

„1. Ümberarvestuskursid võetakse vastu nii, et üks euro on väljendatud iga osaleva liikmesriigi vääringu suhtes. Need võetakse vastu kuue tüvenumbriga.

2. Ümberarvestuste tegemisel ümberarvestuskursse ei ümardata ega kärbita.

3. Ümberarvestuskursse kasutatakse euroühiku ja riikide rahaühikute vahelisel ümberarvestamisel mõlematpidi. Ümberarvestuskurssidest tuletatud pöördkursse ei kasutata.

4. Ühe riigi rahaühikust teise riigi rahaühikusse ümberarvestatavad rahasummad arvestatakse kõigepealt ümber euroühikus väljendatud rahasummasse, mida võib ümardada kõige rohkem kolme kümnendkohani, ja seejärel teise riigi rahaühikusse. Ühtegi teist arvutusmeetodit ei või kasutada, kui see ei anna samu tulemusi."

11. Lõpuks sätestab nimetatud määruse artikkel 5:

„Rahasummad, mida makstakse või arvestatakse pärast vastavalt artiklile 4 euroühikusse ümberarvestamist ja sellele järgnevat ümardamist, ümardatakse üles- või allapoole lähima sendini. Rahasummad, mida makstakse või arvestatakse pärast riigi rahaühikusse ümberarvestamist, ümardatakse ülesvõi allapoole lähima allühikuni või allühiku puudumisel lähima ühikuni või vastavalt siseriiklikule õigusele või tavale riigi rahaühiku allühiku või ühiku kordse või murruni. Kui ümberarvestuskursi kohaldamise tulemusena saadakse täpselt vahepealne tulemus, ümardatakse summa ülespoole."

12. O2 ja komisjon esitasid kirjalikke ja suulisi märkusi. Neile viidatakse siseriikliku kohtu tõstatatud õiguslike küsimuste hindamise käigus.

II. Hinnang

A. *Esialgsed märkused*

13. Euroopa Kohtul palutakse käesoleval juhul anda vastus eelotsuse küsimustele arvestades, et pelgalt lepingus fikseeritud teatavate kõnede 0,05 Saksa marga suuruse minutihinna 0,03 euroks ümberarvestamise ja ümardamise tulemus oli, et isegi seda liiki kaheminutiline telefonikõne maksis selle konkreetse minutihinna valinud tarbija jaoks üks penn (0,01 Saksa marka) rohkem kui enne ümberarvestamist. Mida kauem selle tariifiga telefonikõne kestis, seda rohkem makstav summa tõusis. Näiteks 10-minutiline kõne maksis 9 penni rohkem, kui enne ühisraha kasutuselevõtmist. Eurodesse ümberarvestatuna võrdub 0,09 Saksa marka 0,05 eurot. Kuna telekommunikatsiooniteenuste tariifid ning muud pikaajaliste lepingute hinnad aeg-ajalt tõusevad, ei oleks see hinnatõus eriti üllatav, kui see ei tuleneks üksnes varem Saksa markades väljendatud rahasumma ümberarvestamisest eurodesse. Teisisõnu, probleemid tekivad seetõttu, et

makstava summa suurenemist ei esitleta kui ilmse hinnatõusu tulemit, vaid seda varjatakse ümberarvestustoiminguga, mis peaks lepingus fikseeritud hindade suhtes olema neutraalne.

14. Esimese märkusena tuleb mainida, et selliste rahasummade nagu minutihindadena lepingutes fikseeritud rahaühikute ümberarvestamine pidi toimuma hiljemalt „üleminekuperioodi" lõpuks, mis nõukogu 3. mai 1998. aasta määruse (EÜ) nr 974/98 euro kasutuselevõtu kohta [4] (edaspidi „määrus nr 974/98") artikli 1 kohaselt „tähendab 1. jaanuaril 1999 algavat ja 31. detsembril 2001 lõppevat ajavahemikku".

15. Selliste rahasummade ümberarvestamine pidi toimuma esiteks euro ja riikide rahaühikute vahelise õigusliku samaväärsuse põhimõtte tõttu, mis on esile tõstetud eelkõige määruse nr 974/98 artiklis 14. Nimetatud artikkel sätestab, et „kui üleminekuperioodi lõpul olemasolevates õiguslikes vahendites viidatakse riikide rahaühikutele, tõlgendatakse neid viiteid kui viiteid eurorühikule vastavate ümberarvestuskursside kohaselt". [5] Teiseks tuleb sellised summad nagu lepingus fikseeritud minutihinnad ümber arvestada põhimõtte tõttu, et pärast üleminekuperioodi lõppemist tuli ainsa seadusliku maksevahendina kasutada eurot. [6]

16. See vastab vihjamisi Landgericht'i esitatud teise küsimuse viimasele osale. Kui üleminekuperiood oli lõppenud, ei olnud O2-l enam võimalik jätkata tegutsemist, viidates — nii nagu enne üleminekut — erinevatele minutihindadele Saksa markades. Sellega nõustuvad nii komisjon kui ka O2.

17. Kuid põhiline lahendamist vajav küsimus, mille kohta Landgericht Euroopa Kohtult juhiseid ootab, on see, kas määrus nr 1103/97 lubab, et suurenevad summad, mida teatavat tariifi kasutavad tarbijad lõpptulemusena peavad maksma, kuivõrd summad suurenevad ainult seetõttu, et lepingus fikseeritud varem riigi vääringus väljendatud minutihinnad arvestati ümber eurodesse ning ümardati seejärel lähima sendini.

4 — EÜT 1998, L 139, lk 1.

5 — Nimetatud määruse artikkel 13 sätestab, et „artikleid 14, 15 ja 16 kohaldatakse alates üleminekuperioodi lõpust".

6 — Vt artikli 15 lõige 1, mis eraldi sätestab, et „[r]iigi rahaühikus väärtingustatud pangatähed ja mündid, nagu nimetatud artikli 6 lõikes 1, jäävad oma kehtimisterritooriumi piires seaduslikuks maksevahendiks mitte kauem kui kuus kuud pärast üleminekuperioodi lõppu; seda ajavahemikku võib siseriiklike õigusaktidega lühendada".

18. Kui asuda seisukohale, et määruse nr 1103/97 artikkel 5 nõuab, et minutihinnad tuleb ümardada vastavalt selles sätestatud korrale, on O2 ümberarvestamis- ja ümardamisviis lubatud, hoolimata selle ebasoodsast mõjust nendele tarbijatele, kes on valinud eritariifid nagu minutihind 0,05 Saksa marka pärast kella 21 tavavõrku tehtud kõnede eest. Teisest küljest, kui asuda seisukohale, et nimetatud summasid pole artiklis 5 silmas peetud, ei tule neid nimetatud artikli kohaselt lähima sendini ümardada, küsitavaks aga jääb, kas O2 tohib sellist ümardamist siiski ühepoolselt teha. Võimalikke vastuseid on kolm: esiteks, nagu O2 teise võimalusena väidab, ei keela määrus nr 1103/97 sõnaselgelt muude summade ümardamist peale nende, mis on toodud artiklis 5, ning kasutusele võetud ümardamisviis on seetõttu selle määrusega kooskõlas; teiseks, nagu väidab Verbraucher-Zentrale, nõuab määrus nr 1103/97 artikli 5 kohaldamisulatusest välja jäävate rahasummade ümberarvestamisel maksimaalset täpsust ning seetõttu on O2 ümardamisviis nimetatud määrusega vastuolus; kolmandaks seab määrus nr 1103/97, küll ilma, et sellega oleks vastuolus muude kui selle artiklis 5 nimetatud rahasummade ümardamine, sellisele ümardamisele teatavad piirangud.

19. Nendele kolmele kesksele küsimusele lähenemiseks tuleb järele mõelda määrusega nr 1103/97 taotletud eesmärkide ning määruse vastuvõtmise tagapõhja üle. Järgnevalt analüüsin ma määruse nr 1103/97 artiklis 3 toodud õiguslike vahendite järjepidevuse põhireeglit. Ma väidan, et nimetatud reegel kujutab endast keskset sätet euro kasutuselevõtu mõju igasugusel hindamisel olemasolevate lepingute suhtes. Landgericht'i esitatud konkreetsetele küsimustele tuleb seega läheneda järgmises korras: kas põhikohtuasjas kirjeldatud minutihind on summa, mida makstakse või arvestatakse? Kui see nii ei ole, siis kas sellist summat võib pärast selle eurodesse ümberarvestamist ümardada? Kui on lubatud ümardada muid summasid peale summade, mida makstakse või arvestatakse, kas sellisel juhul on lähtudes määrusest nr 1103/97 mingisuguseid piiranguid ja millised need on, kui üks lepingupool ühepoolselt otsustab, et summad tuleb ümardada?

B. *Määrusega nr 1103/97 taotletavad eesmärgid*

20. Euroopa Kohtu poolt ühenduse õiguse üldprintsiibina[7] tunnustatud õiguskindluse tagamine on määruse nr 1103/97 kandev põhimõte.

7 — Vt näiteks 13. novembri 1990. aasta otsus kohtuasjas C-331/88: Fedesa jt (EKL 1990, lk I-4023, punktid 7–11), 29. veebruari 1996. aasta otsus kohtuasjas C-110/94: Inzo *v.* Belgia (EKL 1996, lk I-857, punkt 21) ning 20. märtsi 1997. aasta otsus kohtuasjas C-24/95: Land Rheinland-Pfalz *v.* Alcan Deutschland (EKL 1997, lk I-1591, punktid 29–37).

21. Tuleb meenutada, et määrus nr 1103/97 jõustus kõigis liikmesriikides 20. juunil 1997, mis on enne määruse nr 974/98 euro kasutuselevõtu kohta ja määruse nr 2866/98 euro ja euro kasutusele võtvate liikmesriikide valuutade vaheliste ümberarvestuskursside kohta jõustumist. See asjaolu iseenesest kujutab endast tõendit sellest, kuivõrd oluline on tagada kõigi ühenduse majandussubjektide õiguskindlus määruse nr 1103/97 sätete, eelkõige õiguslike vahendite järjepidevust ning rahasummade ümberarvestamist ja ümardamist käsitlevate reeglite vastuvõtmise kaudu.

22. Üliolulise oli tagada, et üleminek uuele vääringule ei soodustaks euro kasutuselevõtu tõttu ebastabiilsust lepingulistes suhetes ja ebakindlust majandussubjektide seas. Nii ruttu ja nii selgelt kui võimalik tuli ühetaoliselt tagada riigi valuutas väljendatud väärtuste järjepidevus eurodes, kuna sellise järjepidevuseta, näiteks vähese täpsuse puhul ümberarvestamistoimingutes, võis järgneda ohtlik hindade ebastabiilsus, mis oleks kahjustanud tarbijaid.[8] Selles osas panevad määruses nr 1103/97 sätestatud reeglid paika üldise raamistiku, et vältida ebakindlust majandussubjektide hulgas.

C. Õiguslike vahendite järjepidevuse reegel määruse nr 1103/97 artiklis 3

23. Määruse nr 1103/97 artikkel 3 kehtestab õiguslike vahendite järjepidevuse põhireegli, mis on kogu ühisraha kasutuselevõtu protsessi juhtmõtteks.

24. Lepingute järjepidevuse põhimõte *pacta sunt servanda* on üldine õiguspõhimõte, mida Euroopa Kohus on selgesõnaliselt iseloomustanud kui „iga õiguskorra tunnustatud põhimõtet".[9] Artikli 3 reguleerimisala on siiski laiem, kui lihtsalt selle põhimõtte maksmapanek määral, millega tagatakse, et õiguslike vahendite ühtegi tingimust uue vääringu kasutuselevõtuga ei mõjutata. Artikli 1 kohaselt hõlmavad õiguslikud vahendid muu hulgas, lisaks lepingutele, õigusnorme ja haldusakte. Artiklit 3 ei saa seetõttu vaadelda lihtsalt sättena, mille eesmärk on juhtida tähelepanu asjaolule, et liikmesriikide õiguskorras on olemas reegleid, mis kinnitavad lepingute järjepidevuse üldpõhimõtet uue vääringu kasutuselevõtu raames. See saab eriti selgeks, kui võtta arvesse mõnda artikli 3 määrusesse nr 1103/97 lisamise kindlat põhjust.

8 — Määruse nr 1103/97 preambuli viies ja seitsmes põhjendus nimetavad sõnaselgelt vajadust arvestada tarbijate positsiooni ülemineku eurole.

9 — Vt 16. juuni 1998. aasta otsus kohtuasjas C-162/96: Racke v. Hauptzollamt Mainz (EKL 1998, lk I-3655, punkt 49).

25. Eurot käsitlevad määrused, k.a määrus nr 1103/97, on vastu võetud selleks, et „tagada tasakaalustatud üleminek, eriti tarbijate suhtes". [10] Teisisõnu, nagu Landgericht märgib, ei tohi selline üleminek koormata vääralt tarbijat. Pealegi oli mure tarbijakaitse pärast üks põhjus, miks artikkel 3 määrusesse nr 1103/97 lisati. [11]

26. Ühisrahale ülemineku ettevalmistamise eriomases kontekstis on arusaadav, et tarbijad pidid olema kindlad selles, et lepingutingimused, eelkõige riikide rahaühikutes hindu väljendavad lepingutingimused ei muutu ainuüksi seetõttu, et need rahasummad arvestati ümber eurodesse.

27. Määruse nr 1103/97 artikkel 3, pidades silmas tarbijakaitset, käsitleb ühtlasi sellega seotud teemat, milles peegeldub õigustatud mure võimalike ühisraha kasutuselevõtust tulenevate negatiivsete mõjude pärast hindade stabiilsusele eurotsoonis. Eurole ülemineku kontekstis ei võinud ainuüksi euro kasutuselevõtust tingitud võimalike hinnatõusude ärahoidmist jätta lihtsalt erinevate liikmesriikide siseriiklike seaduste ning nende hinnakõikumiste ärahoidmise mehhanismide hooleks. Seetõttu kujutab artikkel 3 endast samuti olulist sätet tagamaks ühetaolisust hindade stabiilsuse säilitamise eesmärgi saavutamisel uuele vääringule üleminekuprotsessis. Euro kasutuselevõtt kujutab endast keskset sündmust Euroopa ühisraha poliitika elluviimisel ning tuleb meenutada, et nagu on sõnaselgelt sätestatud EÜ artikli 4 lõikes 2, on hindade stabiilsuse säilitamine esmatähtis eesmärk selle poliitika määratlemisel ja teostamisel. [12]

28. Määruse nr 1103/97 artikkel 3 on kogu euro kasutuselevõtu protsessi keskne säte. Artiklis 3 sätestatud õiguslike vahendite järjepidevuse reeglist ning euro ja riigi rahaühiku vahelise õigusliku samaväärsuse põhimõttest on võimalik tuletada neutraalsuse põhimõte, mis on eurot puudutavate määruste aluseks. [13] Neutraalsuse põhimõtte kohaselt ei tohi riikide rahaühikute ümberarvestamine eurosse muuta ühegi õigusliku vahendi alusel tekkinud võlgnevuse või krediidi väärtust. Nende väärtus peab jääma võrdseks nende võlgnevuste või krediitide väärtusega enne rahaühiku nominaalväärtuse

10 — Vt määruse nr 1103/97 viies põhjendus.

11 — Seitsmes põhjendus kinnitab, et „sätted järjepidevuse kohta suudavad täita oma eesmärgi pakkuda õiguskindlust ning läbipaistvust majandussubjektidele, *eelkõige tarbijatele*, vaid siis, kui nad jõustuvad niipea kui võimalik" (kohtujuristi kursiiv).

12 — EÜ artikli 4 lõige 2 sätestab, et „ [r]ööbiti eespool märgituga ning käesoleva lepingu kohaselt ja vastavalt selles esitatud ajakavale ning menetlustele hõlmab see [liikmesriikide ja ühenduse] tegevus vahetuskursside lõplikku kindlaksmääramist, mis viib ühisraha, eküü kasutuselevõtmisele, *ning ühtse rahapoliitika ja vahetuskursipoliitika määratlemist ja teostamist; mõlema poliitika esmane eesmärk on säilitada hindade stabiilsus*" (kohtujuristi kursiiv).

13 — Mõned liikmesriikide õigusaktid, mis on loodud selleks, et tagada riigi õigus- ja finantssüsteemide kooskõla eurot käsitlevate määrustega, kinnitavad sõnaselgelt seda neutraalsuse põhimõtet olemasolevate õiguslike vahendite suhtes. Nii on see näiteks Hispaania 17. detsembri 1998. aasta seaduse nr 46/98 euro kasutuselevõtu kohta artiklis 6, mis sätestab, et „peseeta asendamine euroga ei muuda mis tahes liiki võlgnevuste või krediitide väärtust, mis jääb samaseks nende katkematult toimunud üleminekuhetke väärtusega" (mitteametlik tõlge).

ümberarvestamist. Euro kasutuselevõttu tuleb käsitleda neutraalse ilminguna kasutuselevõtu ajal olemas olnud õiguslike vahendite suhtes, k.a nendes vahendites viidatud mis tahes rahasummade suhtes. See on kooskõlas määruse nr 1103/97 eesmärgiga tagada, et euro kasutuselevõtuks vajalikud muutused jäävad asjaomaste tarbijate ning inflatsioonilise suundumuse ärahoidmise huvides minimaalseks.

29. Isegi kui artikkel 3 loodi vaid selleks, et kinnitada üldist õiguspõhimõtet, [14] mida erinevates siseriiklikes õigussüsteemides tunnustatakse, ilmneb selle sätte sõnastusest ja määruse nr 1103/97 eesmärkidest, et sellel on iseseisvad õiguslikud tagajärjed. [15] Tegelikult, isegi kui siseriiklikud õigusnormid teatud liikmesriigis lubavad mõnel majandussubjektil õiguslikke vahendeid ehk täpsemalt mis tahes lepingutingimust ühepoolselt ainuüksi eurole ülemineku tõttu tarbijate kahjuks muuta, oleks selliste siseriiklike sätete kohaldamine vastuolus artikliga 3. [16]

30. Kuivõrd määruse nr 1103/97 artikkel 3 on euro kasutuselevõtul selle kaitset ja kasutust käsitlev asjakohane norm, on see rahaliidus osalevate liikmesriikide jaoks osa ühenduse ühistest unifitseeritud finantsõiguslikest aktidest. [17] Selles osas kujutab artikkel 3 endast eurot puudutavate määruste eraõiguslikku tagajärge, mis on ülimuslik mis tahes sellega vastuolus olevate konkreetsele lepingule kohaldatavate (*lex contractus)* siseriiklike õigusnormide suhtes. See on täiesti mõistetav, kui meenutada, et artikkel 3 lisati määrusesse nr 1103/97 selleks, et tagada ühisraha ühetaolise kaitse saavutamine ning kogu selle kasutuselevõtu protsessi jooksul õiguskindluse ja läbipaistvuse kõrge tase.

31. Määrustega nr 1103/97 ja nr 974/98 kehtestatud eurot käsitlev raamistik toob seetõttu esile järgmised põhimõtted ja reeglid: 1) põhimõte, et eurot peab kasutama ainsa seadusliku omavääringuid asendava maksevahendina, 2) euro ja riikide rahaühikute õiguslik samaväärsus, 3) õiguslike vahendite järjepidevuse reegel ja neutraal-

14 — Millele määruse nr 1103/97 seitsmes põhjendus selgesõnaliselt viitab.

15 — Selles küsimuses on Saksa õigusringkondades olulised vaidlused. Vt Ritter, J. W., *Euro-Einführung und IPR unter besonderer Berücksichtigung nachehelicher Unterhaltsverträge*, Frankfurt, Lang, 2003, lk 91–117, eriti lk 117, ja Hahn, M.-T., *Europäische Währungsumstellung und Vertragskontinuität: eine Rechtsvergleichende Analyse aus der Perspektive Deutschlands, Frankreichs und Großbritanniens unter Berücksichtigung der Verordnung (EG) Nr. 1103/97*, Frankfurt, Lang, 1999, lk 101–114.

16 — Sõnaselgelt artiklis 3 sätestatud ilmse erandiga poolte vahel teisiti kokkulepitu kohta.

17 — Vt määruse nr 1103/97 kaheksas põhjendus, mis möönab, et euro kasutuselevõtt tähendab muudatusi iga osaleva liikmesriigi finantsõiguslikes aktides.

suse reegel nendes õiguslikes vahendites viidatud rahasummade väärtuste osas, 4) lepinguvabaduse põhimõte. Neil kõigil on eriline tähtsus küsimuse jaoks, kas eurot käsitlevate määruste, eelkõige määruse nr 1103/97 kohaselt võib üks lepingupool ühepoolselt otsustada ümardada ühikuhinnad lähima sendini, kui selline ümardamine põhjustab otseselt märkimisväärse muutuse teise majandussubjekti lõplikes rahalistes kohustustes. [18]

D. *Kas Landgericht München'i kirjeldatud hind on rahasumma, mida makstakse või arvestatakse?*

32. Asjaolu, et määruse nr 1103/97 artikkel 3 sätestab, et euro kasutuselevõtt ei muuda õigusliku vahendi ühtki tingimust, ei vabasta ühegi õigusliku vahendi kohase kohustuse täitmisest ega anna poolele õigust sellist vahendit ühepoolselt muuta, võiks kinnitada seda, et kõik riigi vääringus väljendatud hinnad, mis on lepingu olulised tingimused, tuleb eurodesse ümber arvestada maksimaalse täpsusega. Tegelikult on siiski nii, et ühelt vääringult teisele ülemineku protsess võib praktilistel põhjustel mõnel juhul nõuda ümardamist. [19] Seetõttu ei ole üllatav, et määrus nr 1103/97 näeb ette ja reguleerib ümardamist teatavate rahasummade suhtes.

33. Artikkel 5 sätestab, et ümardamist lähima sendini kohaldatakse esiteks rahasummadele, mida makstakse. Olenemata sellest, et eurot käsitlevatest määrustest ei leia „rahasummad, mida makstakse" määratlust, nõustuvad O2 ja komisjon, et „rahasummad, mida makstakse" hõlmab igasuguseid rahalisi kohustusi. [20]

34. Ometi, vastupidi O2 arusaamisele ei saa minutihinda vaadelda iseenesest rahasummana, mida makstakse, kuna tegemist pole rahalise kohustusega. Ainult siis, kui on teada, kui mitu minutit telefonikõne kestis, on kättesaadavad kõik hädavajalikud andmed, et kindlaks teha summa, mis konkreetse kõne eest tuleb maksta. Täpselt sel hetkel muutub klient konkreetse rahasumma

18 — See muutus on tingitud korrutamise aritmeetilisest tagajärjest, mille tõttu ümberarvestamise ja ümardamise tagajärjel tekkinud väike muutus ühikuhinnas võimendub lõplikult võlgnetavas summas sõltuvalt ostetud ühikute kogusest.

19 — Martín Mélendez, M. T., *El Euro — Paridad, continuidad, conversión y redondeo*, Madrid, La Ley, 2001, lk 234–238, toob näited varasemate 19. sajandil Hispaanias ja 20. sajandil Ühendkuningriigis kasutusele võetud ümardamiseeskirjade kohta.

20 — Vt samuti *The Introduction of the euro and the rounding of currency amounts*, DGII/C4-SP(99), uuendatud veebruaris 1999, lk 10.

osas võlgnikuks telefonioperaatori ees. Kui klient ei tee teatud ajaperioodil ühtegi telefonikõnet, puudub selgesti ka rahaline kohustus, kuigi kokkulepitud minutihind jääb täielikult kehtima.

35. Määruse nr 1103/97 artiklis 5 sõnaselgelt nimetatud summade lähima sendini ümardamise põhjus on, nagu komisjon märgib, praktiline ning otsene tagajärg asjaolule, et euro on jagatud sajaks sendiks ning sendi allühikud ei ole seaduslikud maksevahendid. [21] Artiklis 5 nimetatud rahasummad on seetõttu sellised, mis pärast ümberarvestust ei võimalda praktilistel põhjustel suuremat täpsust kui lähima sendini. Need praktilised põhjused ei õigusta seevastu minutihinna lähima sendini ümardamist, kuna selline hind ei kujuta iseenesest rahalist kohustust.

36. Artikli 5 kohaselt kohaldatakse samasugust lähima sendini ümardamise reeglit rahasummadele, mida arvestatakse. Eurot käsitlevad määrused selliseid summasid taas ei määratle. Nagu komisjon oma kirjalikes märkustes täheldab, hõlmab see kategooria raamatupidamises — raamatupidamisaruannetes või bilanssides — kasutatavaid summasid. Isegi kui sellised summad ei pruugi olla lõplikult makstavad summad, on nende näol tegemist rahaliste kohustustega. Mõistagi ei ole minutihind iseenesest summa, mille kohta tuleb teha kanne telefonioperaatorite raamatupidamisdokumentides. Minutihinda kasutatakse vaid vahearvutusteks, [22] mis on vajalikud selleks, et tuvastada summad, mida tuleb maksta (nagu arve lõppsumma) ja arvestada (mida tuleb teha iga telefonikõne maksumuse osas).

37. Liiati ei õigusta praktilised põhjused, mis õigustavad lõplikult makstavate rahasummade lähima sendini ümardamist või raamatupidamisdokumentidesse kandmist, minutihinna ümardamist lähima sendini, kuna minutihinda kasutatakse vaid selliste summade väljaarvutamise käigus.

38. Asjaolu, et Landgericht'i poolt edastatud info alusel põhineb iga telefonikõne maksumuse väljaarvutamine lõpptulemusena mitte isegi minutihinnal, vaid kuuendikul sellest summast, st 10 sekundi ühikuhinnal, muudab mõeldamatuks, et minutihinda tuleb lugeda rahasummaks, mida arvestatakse ja mida tuleb pärast eurodesse ümberarvesta-

21 — Määruse nr 974/98 artikkel 2 sätestab, et „[a]lates 1. jaanuarist 1999 on osalevate liikmesriikide vääringuks euro. Rahaühikuks on üks euro. Üks euro jaguneb sajaks sendiks." Nimetatud määruse artikkel 3 sätestab, et „[i]ga osaleva liikmesriigi vääring asendatakse euroga ümberarvestuskursi alusel."

22 — Mõiste „vahearvutused" on selgesõnaliselt ära toodud määruse nr 1103/97 ühetelstkümnendas põhjenduses.

mist ümardada lähima sendini. Tegelikult ei ole käesoleval juhul minutihind isegi mitte summa, mida otseselt kasutatakse iga telefonikõne eest esitatava arve suuruse väljaarvutamiseks.

39. Seetõttu ei saa ma nõustuda O2 väitega, et määruse nr 1103/97 artikli 5 „rahasummad, mida makstakse või arvestatakse" hõlmab kõiki rahasummasid. Nimetatud artikkel ei sätesta, et *„kõik rahasummad"* tuleb lähima sendini ümardada. See sätestab, et *„rahasummad, mida makstakse või arvestatakse* pärast vastavalt artiklile 4 euroühikusse ümberarvestamist ja sellele järgnevat ümardamist, ümardatakse üles- või allapoole lähima sendini." [23]

40. Asjaolu, et osaleva liikmesriigi omavääringus väljendatud rahasummad tuleb ümber arvestada eurodesse, ei tähenda, et need tuleb ümardada lähima sendini. O2 väitis, et rahasumma ümberarvestamisel peab alati toimuma ümardamine lähima sendini, kuid ei esitanud oma seisukoha toetuseks ühtegi argumenti.

41. Määruse nr 1103/97 artikkel 5 möönab *a contrario* selgelt, et ümberarvestamine ei eelda tingimata ümardamist. Tegelikult sätestab nimetatud artikkel ümardamise lähima sendini „rahasummadele, mida makstakse või arvestatakse pärast vastavalt artiklile 4 euroühikusse ümberarvestamist ja *sellele järgnevat ümardamist*". [24] Seepärast ei nõustu ma O2 väidetega, et artikkel 4 võimaldab ümberarvestamist ja ümardamist, aga artikkel 5 käsitleb ainult ümardamise viise. Ümberarvestamine ja sellele järgnev ümardamine on kaks täiesti erinevat toimingut. Artikkel 4 kehtestab tingimused, kuidas toimub riikide rahaühikutes väljendatud rahasummade ümberarvestamine eurodeks. [25] See ei käsitle ümberarvestatud rahasummade ümardamist. [26] Seda küsimust käsitleb rahasummade osas, mida makstakse või arvestatakse, artikkel 5.

42. Leian, et esimesele küsimusele tuleb seetõttu vastata, et selline summa nagu minutihind ei ole määruse nr 1103/97 artikli

23 — Kohtujuristi kursiiv.

24 — Kohtujuristi kursiiv.

25 — Artikli 4 lõige 4 sätestab ka selle, kuidas toimub ümberarvestamine ühe riigi rahaühikust teise riigi rahaühikusse. Mõistagi ei ole tegemist käesolevat juhtumit puudutava küsimusega.

26 — Artikkel 4 nimetab ümardamist vaid kahel juhul, mis kumbki jäävad väljapoole käesoleva asja analüüsi piire. Esiteks keelab artikli 4 lõige 2 ümberarvestuskursside, mis artikli 4 lõike 1 kohaselt tuli vastu võtta kuue tüvenumbriga, ümardamise ja kärpimise. Nimetatud viide ei puuduta ilmselt rahasummade ümardamist pärast seda, kui eurodesse ümberarvestamine on toimunud. Teiseks kehtestab artikli 4 lõige 4 konkreetse korra, k.a ümardamisreegel ühe riigi rahaühikust teise riigi rahaühikusse ümberarvestamisele, mis jääb samuti väljapoole käesoleva asja analüüsi piire.

5 tähenduses rahasumma, mida makstakse või arvestatakse. Minutihinna-taolised summad on vahearvutustes makstavate või arvestatavate summade kindlaksmääramiseks kasutatavad rahasummad.

43. Kuna artiklis 5 nimetatud rahasummad ei võimalda pärast ümberarvestamist praktilistel põhjustel suuremat täpsust kui lähima sendini, peab telekommunikatsiooniteenuste eest esitatud arvel ümardama tingimata ainult lõppsumma.

44. Mis puudutab iga telefonikõne maksumust kajastavaid üksikuid summasid, võib ümardamine lähima sendini olla lubatud, kui iga telefonikõne maksumus tuleb (raamatupidamist puudutavatest praktilistest põhjustest või poolte vahel kokkulepitud konkreetsetest lepingutingimustest lähtuvalt) arvestada eraldi. Kui ümardamine toimub sellises olukorras, kaldub sellel olema neutraalne mõju makstava arve lõppsummale. Kuna iga üksiku telefonikõne hind sõltub selle kõne kestusest ning nimetatud element varieerub, toimub ümardamine üles- või allapoole juhuslikult, muutes nõnda arve lõppsumma praktiliselt samaks, mis see oleks olnud juhul, kui arve üksikute summade suhtes oleks oldud täpsem.[27]

E. *Kas sellist summat nagu vahearvutustes kasutatav minutihind võib pärast eurodesse ümberarvestamist ümardada?*

45. Nagu ülal mainitud, sätestab artikkel 5, et summad, mida makstakse või arvestatakse, tuleb ümardada lähima sendini, ning ükski määruse nr 1103/97 säte ei toeta järeldust, et ka vahearvutustes kasutatavad summad tuleb ümardada lähima sendini. Nagu komisjon märgib, ei õigusta ükski praktiline põhjendus seda, et ümberarvestamisel keelata säilitamast kõrgemat täpsuse astet kui lähima sendini vahearvutuse puhul, millele lihtsalt ei kohaldata artiklis 5 sätestatud ümardamise reegleid.

27 — Asjaolu, et määrus nr 1103/97 näeb ette ülespoole ümardamise, kui ümberarvestamisel saadakse täpselt vahepealne tulemus, tähendab seda, et suurema tõenäosusega ümardatakse üles- kui allapoole. Teisisõnu on rohkem neid telefonikõnesid, mille üksikut maksumust summana, mida arvestatakse, võidakse ümardada ülespoole. Selline mõju on siiski ebaoluline ning, mis veelgi tähtsam, sellest tuleneb, et määruse artikkel 5 ise näeb ette ümardamise ülespoole, kui summade ümberarvestamisel, mida makstakse või arvestatakse, saadakse täpselt vahepealne tulemus.

46. Vastupidiselt ei välista määrus nr 1103/97 selliste summade ümardamist nagu vahearvutustes kasutatav minutihind, isegi kui tegemist on ümardamisega lähima sendini tingimusel, et asjassepuutuvad majandussubjektid, nimelt lepingupooled, on selles ümardamises kokku leppinud. Lepinguvabaduse põhimõtet on sõnaselgelt tunnustatud artiklis 3 ning ei ole mingisugust põhjust piirata seda vabadust, kui tegemist on vahearvutustes kasutatud summade ülesvõi allapoole ümardamisega. Seda, et määruse artikkel 5 ei eelda nende summade ümardamist, ei või tõlgendada *a contrario* sellist ümardamist keelavana.

47. Siiski peab endale teadvustama, et rahasumma ümardamisel on ühe poole igasugune võit teise poole kaotus, st võidetu ja kaotatu summa on null. Seetõttu on kokkulepe ümardamiseks väga ebatavaline, kuna on väga ebatõenäoline, et üks lepingupool soovib nõustuda vahearvutustes kasutatavate ühikuhindades summade ümardamisega tingimata kaasneva kaotusega üksnes teise lepingupoole kasuks.

48. Eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et vahearvutustes kasutatavate ühikuhindade ümardamine lähima sendini on kooskõlas määrusega nr 1103/97, eeldades, et asjassepuutuvad pooled on selles kokku leppinud. Käesoleval juhul otsustas vahearvutustes kasutatavate minutihindade ümardamise O2 ühepoolselt.

49. Määruses nr 1103/97 ei ole ühtegi sätet, mis sõnaselgelt keelaks ühel lepingupoolel ühepoolselt otsustada vahearvutustes teise lepingupoole makstavate või arvestatavate summade kindlaksmääramiseks kasutatud ühikuhinna eurodesse ümberarvestamisel saadud arvu ümardamise. Oma kirjalikes märkustes juhib komisjon sellele õigesti tähelepanu, väites, et artikkel 5 ei keela muude rahasummade ümardamist, kui selles sättes nimetatud summad. Esiteks oleks selline keeld pidanud olema selgesõnaliselt sätestatud. Teiseks oleks artikkel 5 pidanud kindlasti täpselt kindlaks määrama nõutava kümnendkohtade arvu. Vastupidi Verbraucher-Zentrale põhikohtuasjas esitatud argumendile ei ole O2-taolisel majandussubjektil tarvis näidata ümberarvestatud minutihinda maksimaalse täpsusega. Pealegi tuleb meenutada, et määruse nr 1103/97 üheteistkümnendast põhjendusest nähtub, et määruses toodud ümardamisreeglid „ei mõjuta ühtki ümardamistava, konventsiooni ega siseriiklikku normi, mis võimaldab teha täpsemaid vahearvutusi". Nimetatud põhjendus on selgelt vastuolus argumendiga, et vaikimisi valitav kord peab olema alati see, millega kaasneb suurem täpsusaste.

50. Asjaolu, et makstava või arvestatava rahasumma väljaarvutamiseks kasutatava rahasumma ühepoolselt otsustatud ümardamine võib põhimõtteliselt toimuda, ei tähenda siiski, et sellisele ümardamisele ei laiene mingisugused määrusega nr 1103/97 otseselt kehtestatud piirangud. Määruse nr 1103/97 artikkel 3 kehtestab lepingutingimuste järjepidevuse põhireegli. Kuivõrd minutihinnad kujutavad endast lepingu olulisi tingimusi, tuleb nende hindade ühepoolse ümardamise otsust hinnata tingimata sellest reeglist lähtuvalt. Seega on vastupidi O2 käsitusele olemas ühenduse õigusnorm, millega võib seada piiranguid oma klientidega lepingutes fikseeritud minutihinna tariifide ühepoolsele ümardamisele.

F. *Määrusega nr 1103/97 seatud piirangud, kui üks lepingupool ühepoolselt otsustab ümardada vahearvutustes kasutatud ühikuhinnad*

51. Summadel, mida makstakse või arvestatakse, ning summadel, mida kasutatakse vahearvestustes, on selge erinevus. Siiski ei saa neid kahte liiki rahasummasid üksteisest täielikult eraldatuks pidada ning jätta tähelepanuta asjaolu, et vahearvutustes kasutatud summad mängivad olulist rolli summade kindlaksmääramisel, mida makstakse või arvestatakse. Ei ole kahtlust, et kui majandussubjekt ühepoolselt ümardab summa, mida kasutatakse makstava või arvestatava summa väljaarvutamisel, võib sellel olla teist majandussubjekti kahjustavalt konkreetne mõju summa suurusele.[28]

52. Nii juhtubki, kui O2-taoline telefoniooperaator otsustab pärast erinevate minutitariifide eurodesse ümberarvestamist ümardada need lähima sendini. Kuivõrd sellise ümardamise tulemusel suureneb summa, mida makstakse või arvestatakse telefonikõnede eest, mida kliendid on konkreetset minutihinda (0,05 Saksa marka pärast kella 21 tavatelefonile tehtud kõnede eest) kasutades teinud, rikub see otseselt määruse nr 1103/97 artiklis 3 sätestatud lepingutingimuste järjepidevuse reeglit.

53. Nimetatud ümardamine toob kaasa asjaolu, et ühepoolselt muudetakse lepingus fikseeritud konkreetset tingimust, mille

28 — Mõned liikmesriigid hindasid õigesti ühikuhindade ühepoolselt lähima sendini ümardamise ohtu, eriti telekommunikatsiooni valdkonnas, millel on märkimisväärsed tagajärjed tarbijate makstavatele lõppsummadele. See on ka niisuguste olemasolevate siseriikliku õiguse sätete õigustuseks, mis on loodud siseriikliku õigussüsteemi ettevalmistamiseks euro kasutuselevõtu jaoks. Hea näite leiab 17. detsembri Hispaania seaduse nr 46/1998, muudetud 4. juuni 2001. aasta seadusega nr 9/2001, paragrahvi 11 lõikest 2, mis sätestab, et pärast ümberarvestamist peab ühikuhindu, k.a telekommunikatsiooniteenuste hindu, väljendama kuue kümnendkoha täpsusega.

kohaselt lepiti kokku konkreetne minutihind pärast teatavat kellaaega konkreetse tariifiga tehtud kõnedele. Kumbki lepingupooltest ei eeldanud konkreetset minutihinda kokku leppides, et telefonikõned kestavad vaid ühe minuti. Selle asemel võimaldas see hind pooltel välja arvutada iga telefonikõne tõenäolise maksumuse, olenemata kõne kestusest, ning kõigi tehtud kõnede kogumaksumuse. Järelikult tuleb minutihinna ümardamise mõju hinnata, lähtudes selle mõjust iga telefonikõne maksumusele või kõigi tehtud telefonikõnede kogumaksumusele (mis on „summad, mida makstakse või arvestatakse").

54. Seepärast ei saa ma nõustuda komisjoniga, kui ta kinnitab otsesõnu, et ümberarvestamise täpsus on lepingute järjepidevusest hoopis erinev küsimus ja et käesoleval juhul ei ole tegemist lepingutingimuste järjepidevuse, vaid lihtsalt eurodesse ümberarvestamise täpsuse küsimusega. Minu arvates on minutihindade ümberarvestamise täpsus ja lepingutingimuste järjepidevus tihedalt seotud, kuna lepingus fikseeritud minutihind on kahtlemata lepingutingimus. Üldiselt, kui lepingus on teatud ühikuhind fikseeritud, võib suurema täpsuse säilitamine kui lähima sendini olla asendamatu selleks, et tagada hinda kehtestava lepingutingimuse järjepidevus. See on eriti selge, kui me peame meeles, et kindlasti ei soovitud, et määrus nr 1103/97 võimaldaks hinnatõuse, mille põhjuseks on ainuüksi riikide rahaühikute ümberarvestamine eurodeks. Selliste lisanduvate variatsioonide vältimiseks on hädavajalik, et määruse nr 1103/97 artiklit 3 tõlgendatakse nii, et teatud olukordades tuleb vahearvutustes kasutatud rahasummade puhul säilitada täpsem ümberarvestamise aste kui lähima sendini.

55. Minu arvates ei luba määrus nr 1103/97 (eelkõige selle artikkel 3) muuta lepingutingimust nii, nagu O2 ühepoolselt otsustatud ümardamisviisiga seda tegi. Selle võrra, kui palju tegelikult suureneb summa, mida kõigil tariifi „Genion Home" valinud tarbijatel tuleb pärast kella 21 tehtud kõnede eest maksta, muutub lepingus fikseeritud minutihind. Sisuliselt oli lepingus O2 ja tema klientide vahel kokku lepitud, et iga pärast kella 21 tehtud 10-minutilise kõne eest tuleb maksta 0,5 Saksa marka. Pärast kella 21 tehtud kõnede maksumust väljendav minutihind ei olnud tarbija seisukohast *ainus* lepingutingimus, kuid see oli kindlasti *üks* lepingutingimus, milles O2 ja iga klient olid kokku leppinud. Ei ole kahtlust, et O2 kasutatud ümardamisviis muudab ning seetõttu kahjustab selle konkreetse lepingutingimuse järjepidevust rikkudes iga klienti, kes teeb telefonikõne pärast kella 21.

56. Kuivõrd seda hinnatõusu esitletakse kui lihtsalt varem Saksa markades väljendatud summade eurodesse ümberarvestamise tulemust, on see vastuolus määruse nr 1103/97 artikliga 3.

57. Selle arutluse ümberlükkamiseks väidab O2, et tehtud ümardamine lähima sendini on tema klientidele kahjulike hinnatõusude suhtes neutraalne tegutsemine. Oma järelduste toetuseks väidab ta, et kõigi lepingutes fikseeritud minutihindade ümardamine lähima sendini ei kahjustanud lõppkokkuvõttes kliente tervikuna, kuna olenemata sellest, et 14 minutihinna ümberarvestamise tulemuseks oli seitsmel juhul hinnatõus, ümardati ülejäänud seitsmel juhul ümberarvestatud hinnad allapoole ja seega tarbija kasuks.

58. See väide eirab siiski asjaolu, et lepingute järjepidevuse reegli seisukohalt on määrav mõju, mida avaldatakse igale üksiku tarbijaga kokku lepitud lepingutingimusele, mitte üldmõju kliendilepingutele tervikuna. Selle hindamiseks piisab, kui märkida, et mõned tarbijad võisid olla O2-ga kokku leppinud, et nad kasutavad vaid konkreetseid minutihinna tariife. Kuid isegi O2 kinnitus, et ümardamine on kõiki tariife võrdselt kasutava tarbija suhtes neutraalne, ei kannata põhjalikumat uurimist. Tegelikult oli seitsme ülespoole ümardatud minutihinna tagajärjeks suurem tõus kui hindade allapoole ümardamisest tulenev langus. Teisisõnu, kui iga üksikut minutihinda mitte lugeda (vääralt) lepingutingimuseks, vaid lähtuda selle asemel tariifi „Genion Home" 14 minutihinna kogumist, ei ole O2 ühepoolselt otsustatud ümardamisviis neutraalne. Selle tagajärjeks on samuti hinnatõus tarbijatele tervikuna. [29]

59. Selliste järelduste tõttu pean rõhutama, et ühepoolne otsus, kas tariifi „Genion Home" minutihindu ümardada või mitte, sünnib klassikalises teadmiste ebavõrdsuse olukorras (kus ühel poolel on teadmised, mis teisel puuduvad). See toob kaasa reaalse ohu, et lepingupool, kellel on täpne informatsioon oma kliendi eelistuste kohta — enimkasutatavad minutihinnad ja iga hinnaklassi tele-

29 — Seda võib illustreerida näitega O2 kliendist X, kes ühes kuus teeb „Genion Home" tariifiga telefonikõnesid kokku 420 minutit (keskmiselt 14 minutit päevas). Selleks, et suhtuda kõigisse 14 minutihinda võrdselt, peame me O2 põhjenduste kohaselt eeldama, et need 420 minutit jagunevad võrdselt 14 erineva minutihinna vahel, mis teeb selles kuus iga minutihinna kohta 30 minutit. Pärast vajalike arvutuste tegemist võib näha, et ümberarvestamise ja O2 poolt ühepoolse otsuse alusel tehtud erinevate hindade lähima sendini ümardamise tõttu peab klient X maksma tehtud telefonikõnede eest 0,22 Saksa marka (ümberarvestatuna võrdub 0,11 euroga) rohkem kui enne eurosse ümber arvestamist. Tundub täiesti tarbetu rõhutada asjaomaste arvude kaalu, kui korrutada see näiliselt tähtsusetu tõus summas, mida klient X peab maksma, O2 kõigi klientide arvuga, kes teevad kõnesid tariifiga „Genion Home".

fonikõnede keskmine kestus, st kogu info maksumuste ja tulu kohta, mis võib anda tõuke otsusele ümardada sellised hinnad lähima sendini — käitub omakasupüüdlikult.

60. Määruse nr 1103/97 seisukohalt kujutab asjaolu, et on olemas risk omakasupüüdlikuks käitumiseks, arvestatavat põhjust keelata O2-l *ühepoolselt ja piiranguteta* võtta vastu otsus ümardada varem oma klientidega kokku lepitud erinevad minutihinnad isegi juhul, kui ümardamist kohaldatakse vahet tegemata kõigile sama tariifi minutihindadele. Esiteks võib selliste minutihindade lähima sendini ümardamise tulemuseks olla telefonikõne eest makstavate või arvestatavate summade koondsumma tõus, mida ümberarvestuseta ei oleks toimunud. Teiseks, arvestades ülalnimetatud teadmiste ebavõrdsust, ei saa kõrvaline isik selle tõusu tõelist kaalu mingi täpsusega hinnata.

61. Kui O2-taoline majandussubjekt avastab selles kontekstis, et ümardamine lähima sendini on talle kasulik, otsustab ta sellise ümardamise arvatavasti teha. Seevastu, kui ta avastab, et ta kaotab ümardamise tulemusena raha, otsustab ta kahjumi vältimiseks säilitada ümberarvestamisel suuremat täpsusastet. Igatahes on teadmiste ebavõrdsusest kasu saav majandussubjekt soodsamal positsioonil, et ühepoolselt otsustada tõsta oma klientidega kokku lepitud hindu, kasutades hinnatõusu varjamiseks eeldatavalt neutraalset sündmust, nagu seda on riigi vääringult üleminek eurole.

62. Määruse nr 1103/97 artiklit 3 tuleb seetõttu tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus selliste rahasummade, nagu makstavate või arvestavate summade väljaarvutamiseks vahearvutustes kasutatud minutihinnad, ühepoolselt otsustatud ümardamine, kui selline ümardamine ei too teise asjassepuutuva majandussubjekti jaoks kaasa makstavate või arvestatavate summade suurenemist, mis eurodesse ümberarvestamiseta oleks jäänud muutumatuteks.

63. Määruse nr 1103/97 kohaselt võib üks pooltest ühepoolselt otsustada makstavate või arvestatavate rahasummade väljaarvutamiseks vahearvutustes kasutatud minutihindade ümardamise, kuid määrus kehtestab sellisele ümardamisele piirangu: selle tagajärjeks ei tohi olla nende summade süstemaatiline tõus. Kas ühepoolselt otsustatud ümardamine rikub artiklit 3 või mitte, tuleb hinnata igast üksikjuhtumist lähtuvalt. Hinnang sõltub muutujatest, mis võivad liikmesriigiti erineda. Nende muutujate hulka kuulub näiteks riigi vääringu väikseim allühik, milles ühikuhinnad olid varasemalt näidatud.

64. Ma püüan seda selgitada käesolevas kohtuasjas Landgericht München'i esitatud arvudel põhineva näite abil, mille puhul ühepoolse otsuse alusel tehtud ümardamine oleks võinud toimuda määruse nr 1103/97 artiklit 3 rikkumata.

65. Enne Saksa markade eurodesse ümberarvestamist maksis 10-minutiline telefonikõne näiteks minutihinnaga 0,05 Saksa marka pärast kella 21 tavatelefonile tehtud kõnede eest tarbijale 0,50 Saksa marka. Pärast eurodesse ümberarvestamist ja sellele järgnenud O2 poolt tehtud ümardamist maksis kõne 0,586749 Saksa marka, mille lähima pennini ümardamise tulemuseks oli 9-pennine hinnatõus võrreldes kliendiga lepingus fikseeritud selle eritariifiga tehtud 10-minutilise kõne maksumusega. Kui pärast selle konkreetse minutihinna eurodesse ümberarvestamist ei oleks ümardamist tehtud, oleks hind olnud võimalikult täpselt esitatuna 0,0255645 eurot. Kui seda summat oleks ümardatud neljanda kümnendkohani, oleks minutihind 0,0256 eurot. Kui asjaomastes arvutustes oleks kasutatud seda minutihinda, oleks tarbija pidanud 10-minutilise kõne eest maksma 0,256 eurot. Ümardades selle summa määruse nr 1103/97 artikli 5 kohaselt lähima sendini saame 0,26 eurot. Nimetatud summa võrdub 0,5085158 Saksa margaga, mis lähima pennini ümardatult teeb 0,51 Saksa marka enne ümberarvestamist ja ümardamist maksta tulnud 0,50 Saksa marga asemel.

66. Neljanda kümnendkohani ümardamine ei näi tagavat, et selle konkreetse hinna valinud klientide jaoks ei tõuse makstavad või tasutavad summad, mis ilma eurodesse ümberarvestamiseta ei oleks suurenenud. Kui klient siiski teeb 10-minutilise kõne asemel 15-minutilise kõne sama hinnaga, peab ta maksma 0,384 eurot (0,0256 eurot x 15), mis lähima sendini allapoole ümardades teeb 0,38 eurot. See summa võrdub 0,74 Saksa margaga 0,75 Saksa marga asemel, mida ta oleks enne eurodesse ümberarvestamist sama telefonikõne eest pidanud maksma (alanemine 0,01 Saksa marga võrra). Pealegi, kui võtta näiteks selle konkreetse hinnaga 5-minutiline telefonikõne, peab klient nelja kümnendkohani ümardamisel maksma 0,13 eurot, mis võrdub täpselt 0,25 Saksa marka, mis on täpselt sama palju, kui ta oleks pidanud maksma enne ümberarvestamist sama hinnaga 5-minutilise kõne eest.

67. Ülaltoodud näitest võib näha, et neljanda kümnendkohani ümardamine võib kaasa tuua muutusi üles- või allapoole summades, mida iga teatud minutihinnaga tehtud telefonikõne eest tuleb maksta. Teisest küljest on siiski oluline märkida, et kui selline muutus kunagi esineks, ei ületaks see eurodes suuremat kui 0,01 Saksa margale vastavat summat ning muutus oleks eelkõige juhuslik, sõltudes pelgalt telefonikõne täpsest kestusest. Teisisõnu, oleks lõpptulemus poolte vahel kokkulepitu suhtes neutraalne. Kuigi iga klient võib kontrollida, kaua tema telefonikõne kestab, ei ole realistlik eeldada, et kliendid otsustavad (ja saavad otsustada) arvestada ja mõõta telefonikõnede aega nii, et saaks tagada, et need kestavad kindla tariifiga teatud arv minuteid (näiteks 15

minutit 14 minuti asemel) selleks, et saada rahalist kasu, mis nii või teisiti ei ületa iga tehtud telefonikõne puhul 0,01 Saksa marka.

68. Seega ei mõjuta kirjeldatud olukorras ühepoolselt otsustatud ümardamine neljanda kümnendkohani, hoolimata sellest, et tegemist pole maksimaalse täpsusega, poolte kokku lepitud lepingutingimusi ning on seetõttu määruse nr 1103/97 kohaselt lubatud. Sama ei kehti siiski käesolevas asjas O2 ühepoolselt otsustatud lähima sendini ümardamise kohta. Neutraalse ümberarvestamisena ja ümardamisena esitletud toiming (mida see peakski olema) varjab tegelikult hinnatõusu.

69. Määruse nr 1103/97 artikli 3 kohaselt oleks olnud võimalik ühepoolse otsusega ümardada „Genion Home"-taolise tariifi erinevaid minutihindu neljanda kümnendkohani, kuid mitte lähima sendini või isegi kolmanda kümnendkohani, kuna kaks viimast ümardamisviisi on vastuolus lepingutingimuste järjepidevuse reegliga ning ümberarvestamistoimingu neutraalsusega lepingutingimustes nimetatud rahasummade väärtuse suhtes. Teisisõnu tähendab see seda, et erinevaid minutihindu võib ümardada, kui ümardamine näeb ette eurodes väljendatud ühikuhindade ja riikide vääringutes väljendatud hindade samaväärsuse, millega on võimalik tagada, et hoitakse ära makstavate või arvestatavate rahasummade süstemaatiline tõus.

70. Ülaltoodud seisukohta illustreerib asjaolu, et teatavad Saksa telefonioperaatorid arvestasid oma minutihinnad ümber ja ümardasid need neljanda kümnendkohani.[30] Teised operaatorid ümardasid sellised hinnad kolmanda kümnendkohani, kuid alati allapoole ning seega alati oma klientide kasuks.

71. Punktis 70 viidatud olukorras või igal muul allapoole ümardamise juhul, mis on teisele asjaomasele majandussubjektile (st tarbijale) kasulik, ei too see ümardamisviis kaasa mingisugust määruse nr 1103/97 artikli 3 rikkumist. Selline juhtum tähendab iga kliendi vaikimisi nõustumist hindade alandamisega.

30 — Kui O2 oleks toiminud samamoodi, oleks tema sõnaselgelt väljendatud mure, et tarbijale tagataks võimalus võrrelda erinevate telefonioperaatorite minutihindu, olnud asjata.

72. Ühikuhindade ühepoolselt otsustatud ümardamise piirangud, mis on ülalnimetatud kriteeriumitega kooskõlas, on samuti hädavajalikud selleks, et vältida märkimisväärset kõrvalekallet eurot käsitlevate määrustega lubatud suurimast ümardamise ebatäpsusest makstavate või arvestatavate rahasummade ümberarvestamisel. Määruse nr 1103/97 artikliga 5 lubatud maksimaalne ümardamise ebatäpsus makstava või arvestatava rahasumma ümberarvestamisel eurodesse on 0,005 eurot. Oleks vastuolus artiklis 5 väljendatud eesmärgiga, mille kohaselt summad, mida makstakse, tuleb ümber arvestada ülima täpsusega, kui lepingupoolel lubataks ühepoolselt otsustada nende summade väljaarvutamiseks kasutatud summa ümardada nii, et selle tulemuseks oleks *de facto* makstavate summade oluliselt väiksem täpsuse aste.

III. Ettepanek

73. Seetõttu tuleb minu arvates siseriikliku kohtu esitatud küsimustele vastata järgmiselt:

1) Selline summa nagu minutihind ei ole määruse nr 1103/97 artikli 5 tähenduses summa, mida makstakse või arvestatakse. Tegemist on rahasummaga, mida kasutatakse vahearvutustes, mida tehakse makstavate või arvestatavate summade kindlaksmääramiseks.

2) Määrust nr 1103/97 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus selliste rahasummade nagu vahearvutustes makstavate või arvestatavate summade väljaarvutamiseks kasutatud lepingus fikseeritud minutihindade ühepoolselt otsustatud ümardamine, tingimusel et selline ümardamine ei too endaga kaasa, arvestades määruse nr 1103/97 artiklit 3, makstavate või arvestatavate rahasummade süstemaatilist tõusu.